

De Heraut

voor de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 4 Juli 1915. N°. 1954.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentien aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20, voor België per jaar / 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar / 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f -10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. Advertentien: van 1 tot 6 regels / 1.20, voor elken regel meer f -20. Aanvragen en vermelding van liefdagven f -12 per regel.

Van de Voleinding.

CLXXVI.

VIJFDE REEKS.

XXXVIII.

Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot leering, tot wederwijding, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is.

2 Timotheus 3: 16.

Het laatste stuk van Christus' inwerking op zijn Kerk hier op aarde raakt de Heilige Schrift. Gedoeld wordt hiermede niet enkel op de ingevang, die bij de vervaardiging van de geschriften des Nieuwen Testaments plaats greep, maar ook op de bewaring en bijeenvoeging van de onderscheidene deelen tot één geheel, en het ter beschikking stellen van geheel dat Nieuwe Testament voor de Kerk aller eeuwen. Van meer dan één zijde is er reeds vroeger op gewezen, dat ook in deze bijeenzameling een officieel sanctioneeren van het Nieuwe Testament, en in het uitspreken van dit Nieuwe Testament in verband met het Oude Testament, als Bijbel, een Goddelijke leiding te eeren valt. Guericke liet zich in zijn *Neutestamentliche Inaugural*, 3e ed., Leipzig 1868, blz. 543 en 595, hierover in dezer voege uit: «Gelijk bij het ontstaan van de Nieuwe Testamentische Geschriften, in de Inspiratie, een Goddelijk doen heerscht, zoo treedt nu ook de Bijeenzameling van het Nieuwe Testament voor ons als een werk van Goddelijke bemoeijng; ook al is het dat hier minder aan een rechtstreeksche ingrijping te denken valt, zoo is hier toch een Goddelijke bemoeijng te eeren, die strekte om... door een providentiele leiding een Schriftelijk getuigenis tot stand te doen komen, dat voor de gronding van het Godsrijk onmisbaar was». En op blz. 595 betuigt hij dan nogmaals: «Gelijk de erkenning en bijeenverzameling van de Nieuwe Testamentische Geschriften, in verband met het Verlossingswerk Gods, een Goddelijke leiding verraadt, zoo is er evenzoo een Goddelijke bemoeijng te eeren in het uitspreken van allerlei valsche geschriften, en is het, wel niet in letterlijken zin, maar toch als geheel, zuiver bevonden in den tekst dezer evangeliën en brieven».

Slechts in zooverre zegt dit ons niet genoeg, dat Guericke, en zoo ook zijn geestverwanten, hierbij geheel zwijgen van den Christus. Hun beweren maakt den indruk, alsof geheel deze ingereedheidbrenging en uitspreking van den Bijbel buiten Christus is omgegaan, en eeniglijk uit de Goddelijke Voorzienigheid zoude zijn te verklaren. Hierin nu mogen we niet berusten. Zeer zeker is het Gods Voorzienig bestel, dat ook het ontstaan en de verspreiding van het Nieuwe Testament beheerscht heeft, maar ook hierbij bediende de Goddelijke Voorzienigheid zich van organen of instrumenten. Van God gaat alles uit. Een man als Paulus ontving van God zijn karakter, zijn aard, zijn geest, zijn vorming, zijn opvoeding, maar hij is voor dit alles bediende God de Heere zich van zijn vader, moeder, familiekring, opvoeders en leermeesters als instrumenten, om dit resultaat bij den apostel van Tarsen te bereiken. En zoo nu ook is het hier. Het is ook hier Gods Voorzienig bestel, dat aan de Kerk van Christus het Nieuwe Testament, en in samenvoeging met het Oude Testament, den geheelen Bijbel heeft doen toekomen, maar ook dit werk is tot stand gebracht door organen en instrumenten. Die organen en instrumenten nu waren ten deele de geropen schrijvers, maar zulk een orgaan was ook, als boven hen staande en ze allen leidende, de Christus. Het gaat niet aan, bij zoo gewichtig stuk als het tot stand brengen van den Bijbel was, zich den Christus als er buiten staande weg te denken. Ook hierbij heeft de Christus, als Hoofd zijn Kerk, zijn leiding doen uitgaan, was bij hem de heerschappij, trad hij zelf op als orgaan van God Drieeenig, en was het in engeren zin zijn daad die het groote feit tot stand bracht, dat zijn Kerk op aarde haar Bijbel ontving. Na zijn Hemelvaart heeft de Christus dit werk dan ook tot stand gebracht, en gelijk we er op wezen, dat hij 't was die den Heiligen Geest uitstortte, dat hij 't was die Paulus als apostel aan zijn Kerk gaf, dat van hem de verwoesting van Jerusalem en van den Joodschen volksstaat uitging, dat van hem het heilig Testament kwam, dat hij in de Apocalypse van Johannes aan zijn Kerk schonk, zoo ook is het de ten hemel gevaren Christus, die aan zijn Kerk, na de wegvalling van het apostolaat, den Bijbel als grondslag van belijden en leven ter beschikking heeft gesteld. Ook andere

religiën droegen zulke verbindende Geschriften uit; men kent de Veda's uit Indië, de Zend Avesta van de Perzen, de Khoran van Mohammed, en tot op zekere hoogte kunnen deze dan ook met den Bijbel vergeleken worden, in zooverre een religie, om de schare te beheerschen, een toonevend boek van noode heeft. Maar ook al wordt tot op zekere hoogte de vergelijking toegelaten, tot is het uitgaan in de wereld van de H. Schrift, d.i. van den Bijbel, een gebeurtenis van alles overtreffend gewicht geweest, en het is aan den Christus, die na zijn hemelvaart aan Gods rechterhand was gezeten, aan wien den eere ook van dit Middelaarswerk toekomt. Gods Voorzienig bestel schonk aan de wereld den Bijbel, maar de Middelaar beschikte zulks, als orgaan van dit bestel Gods.

Uiteraard heeft dit alleen betrekking op het Nieuwe Testament. Het Oude Testament bestond reeds, toen Jezus te Bethlehem geboren werd, was in eere, en oefende zijn gezag. Voor wat het Oude Testament betreft, moet dus voor alles worden vastgesteld, dat de Christus het gezag van het Oude Testament bezegeld en het als eerste deel van de H. Schriften in zijn Kerk aanvaard heeft. Bij haar eerste optreden beschikte de Kerk van Christus nog alleen over het Oude Testament, en het Nieuwe is eerst daarna bij het Oude bijgekomen. Toen het Nieuwe Testament kwam, is het Oude in Christus Kerk niet ter zijde gelegd, als had 't nu uitgeendi, en als zou het thans door het Nieuwe Testament vervangen worden. Veeleer was en bleef het Oude Testament de oudste Openbaring, die als grondslag diende, en is de Openbaring van het Nieuwe Testament hieruit als geboren. Wat het Nieuwe Testament geeft, lag in het Oude Testament reeds bij wijze van kiem verscholen: Het Oude Testament is de oude stam, waarop het Nieuwe Testament geent is. Juist daarom kan er niet genoeg togen geijverd worden, alsof alleen het Nieuwe Testament, als ons speciaal aangaande, onder de leden van Christus Kerk zou worden rondgedaald. Zelfs ware het gewenscht geweest, dat men nooit 't Nieuwe Testament afzonderlijk had uitgegeven. En ter eere van de Gereformeerde Kerken van alle eeuwen mag betuigd, dat onzerzijds steeds op het eeren van den *ganschen* Bijbel is aangedrongen, en dat het apart ronddeelen van het Nieuwe Testament, dat vooral van Methodistische zijde, en ten deele ook in de Lutherische Kerk, aanbevolen werd, bij ons geen ingang vond. Van zelf is het «Nieuwe Testament alleen» beter dan niets, maar het is nooit de *Bijbel*, en toch is het niets minder dan de *geheele Bijbel*, waarop de Christus zijn Kerk gegrondvest heeft.

In verband nu hiermede is het van het grootste gewicht, dat het getuigenis van den Christus omtrent de beteekenis van het Oude Testament zoo klaar en doorzichtig is. Jezus liet het Oude Testament niet zijwaarts liggen, maar greep het telkens aan, en beriep er zich op. Keer op keer deed Jezus gevoelen, dat hij zijn erkentenis als Zoon Gods en als Messias afseichte op grond van de openbaring, die in het Oude Testament aan Israël gegeven was. En tot op zekere hoogte kan zelfs gezegd, dat Jezus den grond voor de erkenning van zijn gezag in de geschriften van het Oude Testament gezocht heeft. Gedurig haalt Jezus teksten uit het Oude Testament aan en grondt er zijn zending op. En Jezus doet dit niet op vage manier, niet door zich enkel op den geest van het Oude Testament of op den geest der profetie in het algemeen te beroepen, maar door te verwijzen naar de letterlijke uitspraken, die nu nog in het Oude Testament voor ons liggen. Zoover zelfs gaat Jezus hierin, dat hij tot uit de enkele letter van den tekst zijn conclusie en zijn bewijsvoering afleidt. Op onbetwistbare wijze komt dit uit in Matth. 22: 31 v.v. Jezus handelde toen, voornamelijk met de Sadduceën, over de opstanding der dooden. Aldus toch staat er: «En wat aangaat de opstanding der dooden, hebt gij niet gelezen hetgeen van God tot allen gesproken is, die daar zegt: «Ik ben de God Abrahams, en de God Isaacs, en de God Jacobs. God nu is niet een God der dooden, maar der levenden.» Het komt hier dus precies aan op wat er in het Hebreeusch staat. Kon dit zoo opgevat, dat het beteekende: Ik ben de God Abrahams enz. *gewest*, zoo verviel geheel het bewijs, dat Jezus uit deze woorden afleidt; en het hier bedoelde bewijs gaat alleen door, zoo deze tekst uit Ex. 3: 6, niet maar zoo verstaan kon worden, maar zoo verstaan moest worden, dat het zeggen: *Ik ben*, doelde op Jezus daen, en alzoo aangaf dat Abraham, Isaac en Jacob nog leefden, en dat God nog steeds hun God

was. Even sterk sprekend is wat Jezus in de Bergrede nitsprak over den titel en de jota der Wet. Daar *tegen* betuigt Jezus: «Meent niet dat ik gekomen ben, om de Wet en de Profeten te ontbinden; ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar te vervullen; want voorwaar zeg ik u, totdat de hemel en de aarde zullen voorbijgaan, zal er niet één jota noch tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal vervuld zijn». De uitdrukking «jota en tittel» beduidt wat wij uitdrukken door geen letter. Met de Wet en de Profeten wordt hier 'en elders in het Nieuwe Testament niet anders bedoeld dan het *gehele Oude Testament*. De wet beteekent dan de vijf boeken van Mozes, en het overige wordt saamgevat onder den titel van de Profeten. En nu hooren we hier duidelijk uitspreken, hoe Jezus geheel deze bedeeling van het Oude Testament niet alleen als van Goddelijken oorsprong eert, maar dat eeren van zijn Goddelijken oorsprong *zoo*veer trekt, dat hij 't tot de jota en tittel, d.i. tot op de kleinste letter toespant.

Tot geheel hetzelfde resultaat leidt ons, wat medegedeeld wordt in Joh. X: 34. Jezus beroept zich daar op Psalm 82: 6, waar staat, met opzicht tot de rechters in de vierschaar: «Ik heb gezegd, Gij zijt goden.» Zoo blijkt dus dat de Schrift hem *goden* genaamd heeft, tot wie het woord Gods geschied is, en, zoo gaat Jezus voort, gelijk gij met mij bejdt: «de Schrift kan niet gebroken worden; vanzelf volgt hier dus uit, dat ge mij ten onrechte van Godalastering beticht, omdat ik mij uitgeef voor Gods Zoon. Ook hier weer hangt het aan één enkel woord uit Psalm 82, en ook van dat woord verduard Jezus ten stelligste, dat noch dit woord, noch enig woord uit de Schrift kan gebroken worden. Geheel gelijke gedaalte ligt ten grondslag aan Jezus verwijzing naar Gen. 3: 15, 22: 13 enz. Van mij, zoo betuigt de Christus aldaar, heeft Mozes geschreven. Op grond hiervan wordt ge alzoo verplicht mij als Messias aan te nemen. Door zulks niet te doen, zat ge alzo de geloofwaardigheid van de Schriften van Mozes aan. En dit veroordeelt Jezus. Te Nazareth sloeg Jezus in de Synagoge Jesaja 61 enz. op, en toen hij daaruit de breede Messiaansche profetie had voorgelezen, deed hij het boek weder dicht, en riep uit: «Heden is deze Schrift in uw ooren vervuld geworden.» In zijn worsteling met Satan, toen deze Jezus verzocht in de woestijn, heeft Jezus niet anders gedaan dan zich op concrete teksten van het Oud Verbond beroepen, en van die teksten zoo stellig de zekerheid aanvaard, dat louter door dat beroep, Satan als verslagen te beschouwen was. Toen Petrus voor Jezus in Gethsemane het zwaard trok, wees Jezus deze onheilige bescherming af, met te zeggen: «Hoe zouden dan de Schriften vervuld worden, die zeggen dat 't alzo geschieden moet? Ook hier aanvaardt derhalve de Christus de voorzegging van het Oude Testament als zekere openbaring, die stelliglijk vervuld moet worden. Ook tot de politie en de patrouille die hem gevangen namen, sprak Jezus het onverholen uit: «Dit alles is geschied, opdat de Schriften der Profeten zouden vervuld worden.» Zelfs een profetie als in Psalm 118: 22 van den Steen en de tempelbouwers, sprak Jezus in letterlijken zin op zichzelf toe, en wijst er met nadruk op, dat het Oude Testament dit aldus van hem aangeeft. Inzake het huwelijk richt Jezus tot de Schriftgeleerden even beslist het verwijt: «Gij dwaalt, niet wetende de Schriften, want in de Opstanding zijn de gezaligen als engelen Gods, en worden niet meer ten huwelijk genomen of gegeven.» Ook heeft Jezus, om dit er nog aan toe te voegen, geen oogenblik gearzeld om Daniels profetie, die thans zelfs door geleerden van Christelijken huize zoo vaak verworpen wordt, als heilige profetie te erkennen en er zich op te beroepen. Zoo toch heelt het in Matth. 24: 15: «Wanneer gij dan zult zien den gruwel der verwoesting, waarvan gesproken is door Daniel, den profet, staande in de heilige plaats, dat alsdan die van Judea zijn, vlieden op de bergen.» En als ten overvloede staat er zelfs nog bij: «Die leze die merke hier op.»

Hoe wilt ge nu staande houden, dat ge in den Christus als den Zoon Gods gelooft, zoo ge in weerwil van alle deze stellige uitspraken, de bewering aandrift, dat toch de Schrift des Ouden Testaments het Goddelijk zegel mist? De Groninger Godgeleerden, de modernen, en de volstrekt ongeloofigen kunnen zich hier redden. Voor alle deze toch ligt er niets vreemds of ondenkbars in, dat Jezus zich zal hebben vergist. Vergist, niet met een enkel citaat, maar vergist in den grondslag waarop al zulke citaten rusten, want dat Jezus, hoe

hoog staande ook als mensch, toch mensch was en bleef, en alzo aan menscheijke dwaling onderworpen was. Maar wat niet kan, en dan ook geen oogenblik mag worden toegegeven, is, dat ge eenzijdig in den Christus den Zoon Gods bejdt, en dan toch anderzijds allerlei menscheijke zwakheid en dwaling in Jezus voor mogelijk houdt. Dit is in lijnrecht strijd met al wat de Christus omtrent zich zelf betuigt heeft. Wie aanneemt of ook maar één oogenblik als mogelijk stelt, dat de Christus zich in zijn opvatting omtrent de volstrekte betrouwbaarheid van het Oude Testament, radicaal vergist heeft, d.i. zich principieel vergist heeft ten aanzien van wat de gansche Openbaring aan Israël betrof, die kan niet in dienzelfden Christus den Zoon Gods eeren. Dit is een breken van zijn heiligen Persoon in twee stukken, die op geenerlei wijze weer te vereenigen zijn. Zooals de Christus zelf in de Evangelien optreedt, en zich over het Oude Testament uitlaat, heeft hij op dit Oude Testament een Goddelijk zegel gedrukt, dat voor wie in Christus als den Zoon Gods gelooft, de zaak beslist en afdoende zekerheid geeft. Wie zich vermeet in zoo stellige uitspraak van den Christus onhoudbare en onduurbare vergissingen te lezen, randt Jezus in zijn heilige persoonlijkheid aan.

Dit nu moest met zoo stellige beslistheid op den voorgrond worden gesteld, omdat het Oude Testament het fundament is, waarop geheel de bouw van het Nieuwe Testament rust. Het Oude Testament is als gewijde oorkonde niet af. Het is een rijke grondslag, maar de bouw die er op verrijzen moest, zoo onvoltooid zijn gebleven, zoo niet het Nieuwe Testament er aan was toegevoegd. Het Oude Testament alleen, en zonder meer, is profetie zonder vervulling, belofte zonder dat het beloofde komt. Het geeft u weeten, maar zonder geboorte. Zoals het daar ligt, is het een beziel begin, maar zonder slot. Zonder meer, roept het om wat komen moest, maar uitblijft. Het geeft het type van den ongeloofigen Jood, die roemt in Mozes en de Profeten, maar die daarbij zich vergaapt aan de prachtige spijkskaart, onderwijl hij hetgeen die spijkskaart hem voor spiegelde, geheel mist.

Als vanzelf is dit Nieuwe Testament dan ook op het fundament van het Oude Testament geschoven. Niet eerst later, maar reeds binnen één menschenleefdij na het uitsterven van het apostolaat. Reeds Petrus spreekt van een collectie van de brieven van Paulus, maar toen Johannes ook de Apocalypse had doen uitgaan, en met hem het Apostolaat ophield, is binnen 30, 40 jaar in de voornaamste kerken reeds een verzameling afschriften van de voornaamste deelen des Nieuwen Verbonds bijeengebracht. Dit is niet notarieel met ondertekende acte toegegaan. Het was de behoefte aan vastigheid voor leven en belijden, die, toen de apostelen waren weggegaan, naar een Schriftuur van algemeene geldigheid deed tasten en grijpen. Reeds toen toch rees er verschil van meening over nog niet uitgegeven stukken der waarheid. Er was eenzijdig nog altoos zekere neiging om in het Joodsche element terug te zinken, en aan den anderen kant een schier nog sterker drang, om de belijden der Kerk met allerlei Heidensche voorstellingen in verband te brengen. De bedienaren des Woords die de waarheid bedoelden, zochten daarom steun voor hun zuivere gevoelens in overgeleverde Schrifturen, zoo dikwijls ze merkten dat deze Schrifturen schier overal als echt werden erkend en ingang vonden. En nu doet zich het hoogst opmerkelijke verschijnsel voor, dat al zeer spoedig de overtuiging post vatte van de volkomen betrouwbaarheid voor wat aangaat de vier Evangelien, de Handelingen, de brieven van Paulus, een brief van Petrus, een brief van Johannes en de Apocalypse. Het was deze Schriftuur, die elke kerk zocht machtig te worden. Het waren alzo de hoofdbestanddeelen van het Nieuwe Testament, die aanstonds in nieuw gestichte Kerken werden ingedragen. Eerst waren die deelen dan nog apart, maar al spoedig werden ze samen bijeen genomen. Tegenspraak en twijfel is eerst later ingeslopen, op grond van afwijkende opinien omtrent de Waarheid, gelijk men dit bij de Apocalypse van Dionysius van Alexandrië vernam, die de Apocalypse ter wille van den Chriast verwierp. Maar aanvankelijk vond wat we opsomden allerwegen ingang. En reeds in de eerste helft der tweede eeuw kan men zeggen dat het Nieuwe Testament vrijwel vastelijk geformeerd was. De twijfel die reeds in die eerste tijden rees wat 2 en 3 Johannes, 2 Petrus en Judas betreft, is van ondergeschikte beduidenis. Ook al denkt ge u deze geschriften geheel weg, het Nieuwe Testament zou er zijn substantie niet door

inboeten. Vermoed mag dan ook, dat juist het minder gewicht van deze Schriften aan hun onverwijde erkenning in den weg heeft gestaan. En dit te meer, waar er niet weinig Schrifturen van andere leeraars waren, die reeds spoedig naast de Schriften van het Nieuwe Testament rondliepen. Vele van dezen zijn tot ons gekomen, en men behoeft deze soort schriftuur slechts met hetgeen het Nieuwe Testament biedt, te vergelijken, om aanstonds te gevoelen, dat men met schrifturen van geheel anderen oorsprong te doen heeft. Met geestelijken tact hebben de Kerken dan ook van meet af tusschen wat van heiliger oorsprong en wat namaak was, weten te onderscheiden; en juist de critiek die hierdoor werd uitgelokt, gaf een bewijs te meer, dat de Kerken met alleszins juist inzicht haar canon regelden.

Nu is deze gewichtige keuze en bijvoeging intusschen in geen enkel op mechanisch en met mathematische toegegaan. De Apocalypse uitgezonden droeg zelfs die inspiratie bij de geschiedenis des Nieuwen Testaments noodzakelijke een ander karakter, dan bij de Oud-Testamentische Profeten en Psalmisten. Wat zij in zich opnamen, doordachten en te boek stelden, was hun veel minder een vreemd bestanddeel dat hun werd aangebracht, dan iets dat vanzelf orees in hun bewustzijn, zoodra de werking van den Heiligen Geest in hen als geloovigen en als geropenen den drang tot productie te weeg bracht. Het verschil tusschen de oude en de nieuwe bedeeling was juist, dat onder het Oud Verbond het geestelijke van buiten bij het leven der Profeten en Gods mannen bijkwam, terwijl onder het Nieuwe Testament de uitstorting van den Heiligen Geest de realiteit van het eigen zieleleven des auteurs met het hooge bedoelen des Geestes in organisch verband deed werken. Maar al valt hierdoor het mechanische bijna geheel weg, de organische bezieling was niet minder treffelijk en rijk, en het is juist die organische bezieling, inspiratie en leiding, waarin de Christus, die aan de rechterhand des Vaders was gezeten, zijn Kerken ten goede kwam. Ook nu nog werkt de Christus van uit den hemel in het hart van Gods kinderen geestelijk in, doch thans draagt die inwerking een meer persoonlijk karakter; destijds daarentegen bedoelde die inwerking van den Christus, door den Heiligen Geest, in het gemoed, in het zieleleven en in het denkbewustzijn van zijn apostelen en verkoren leeraars, nog een heel ander resultaat van algemeener en duurzamer strekking; en het is dit resultaat dat door de Kerken in ontvangst werd genomen; toen ze in de Evangelien, de Acta, de brieven en de Apocalypse de rijke vrucht ontvingen van wat hooger bestel, als voor de Kerken aller eeuwen onmisbaar, dan nu ook van meet af aan die Kerken schonk. Zoo en niet anders heeft de Christus van uit den hemel het Nieuwe Testament, op den grondslag van het Oude Testament, in den geest van zijn apostelen en Evangelisten, doen opkomen, en door hun pen voor de Kerken aller eeuwen als heilig erfsuk gedeponereerd.

Het geheel eenig karakter van dit Nieuwe Testament, als heilig, onder Jezus eigen zorge en leiding, aan de Kerken aller eeuwen toegekomen document, blijkt dan ook, veel sterker dan uit alle betoog, uit het feit zelf van de historie die ons in dit Nieuwe Testament wordt voorgelegd. Niet het Oude Testament was een wereldliteratuur geworden. Wel was ook het Oude Testament in meer dan één taal overgezet, en vond het ook buiten den engeren Joodschen kring verbreiding, maar toch, dit bleef bij zeer enkele talen, en was steeds beperkt tot zeer eng terrein. Het Oude Testament zelf was nimmer een mondiaal stuk geworden. Eerst het Nieuwe Testament heeft in zijn onmetelijke vlucht het Oude Testament mede tot een wereldgeschrift gemaakt. Zeer zeker is dit zoo van het Nieuwe als van het Oude Testament eerst door de drukkunst mogelijk geworden. Niet alleen het vertalen, maar ook het afschrijven van geheel de Heilige Schrift vergde, eer de drukkunst te hulp kwam, zoo zeer ernstige inspanning, dat de gemeenten in haar talrijke leden tot aan den nieuwen tijd toe weinig anders van het Nieuwe Testament vernamen, dan wat in den Kerkelijken dienst, de gebedenboeken, of in stichtelijke lectuur onder haar bereik kwam. Te zeggen dat de Kerk eertijds opzettelijk de Heilige Schrift verborg is een min juiste voorstelling. Voor elk gezin een Bijbel was, eer de drukkunst te hulp kwam, een ondenkbare eisch. Ook is onzerzijds nooit beweerd, dat een gemeentelid heel de Heilige Schrift verstaan en begrijpen kon. Staande werd gehouden, en hierin geven we nog niets toe, dat ieder kind van God in de Schrift ontdekken kan,

wat tot zijn zaligheid te weten van noode is, maar nooit is volgehouden, dat een eenvoudige herdersjongen of arbeider op een fabriek; alle profetieën in Oud en Nieuw Testament doorgronden kan. Juist daarom is er dan ook een Dienst des Woords, en zijn het de Bedienaren des Woords die de mysterieën hebben te ontsluiten. Maar dit neemt niet weg, dat eerst de wonder uitvinding van Laurens Janszoon Koster den Bijbel tot het wereldboek gemaakt heeft. Thans toch kan zonder zweem van aarzeling gezegd, dat er onder niet een volk, waar of hoe dan ook een boek is te schrift gesteld, hoe klassiek en van wat kostelijken inhoud ook, dat ook maar van verre de vergelijking als wereldboek met de Heilige Schrift zou kunnen doorstaan. Reeds liep het hoog, indien van een in strengen zin klassiek schrift een dertig vertalingen het licht zag, hier daarentegen is sprake van een breede, rijke verzameling van geschriften, die althans voor wat het Nieuwe Testament aangeht, reeds in meer dan vier honderd talen werden omgezet. De grote *Encyclopaedia of Missions*, te New York, anno 1910, in tweede editie uitgekomen, geeft de breede lijst ervan op blz. 827—829 in haar derde appendix. Rekent men daarbij nu met het alle verkoop van andere boeken zeer verre overtreffend debiet, dat de Heilige Schrift over heel het aardrijk gevonden heeft, zoofit een enkel Bijbelgenootschap de verspreiding van een jaar op vier miljoen schat, dan zinkt, vergeleken hierbij, de verspreiding van elk ander boek, hoe hoog geloofd en veel gezocht ook, zoo in het niet terug, dat het zelfs niet in aanmerking komt. Een eere als aan geen ander geschrift uit wat land of eeuw ooit ten deel viel, was voor den Bijbel als Bijbel weggelegd op een schaal, die nog verbaast, wie de lijst ervan voor zich krijgt. De Bijbel staat nog altoos geheel eenig onder alle menscheijke literatuur in het zenith. Reeds door die wereldbetekenis van den Bijbel gevoelt men, dat een boven het gemeen-menscheijk uitgaande werking den Bijbel bij zijn ingang in de wereld-historie gedragen heeft, en het is die wonder-werking, die de Kerk van Christus niet anders verklaart kan, dan door ze te zoeken in den Christus, haar Heiland, die na zijn opvaren ten hemel aldus zijn Kerk op aarde verrijkt heeft.

Zoo is het de ten hemel gevaren Christus, die van uit den hemel, eerst de Uittorsting van den Heiligen Geest gaf; die den man van Tarsen riep om de heidenwereld te veroveren; die in Jerusalems verovering den Joodschen volksstaat zijn oordeel deed vinden; die in de Openbaring van Johannes ons zijn testament schonk voor de komende Volcinding, en die evenzoo op zeer wonderbare wijze de Heilige Schrift in zijn Kerk op aarde heeft nedergelegd. Wat verschillen dan ook thans de Kerken verdeelen, de Heilige Schrift blijft als de Canon van belijdenis en leven nog altoos aanvaard in de Gereformeerde Kerken, in de Luthersche Kerken, in de Roomsche-Catholieke Kerken, in de Grieksche-Oostersche Kerken. De Schrift zal eijk, evenals de Doop in formeelen zin, is nog tot op den huidige dag datgene wat alle Christelike Kerken op aarde, zoo men enkele secten afsondert, verbindt.

Dr. A. K.

„Ga in uw binnenste kamers”

Ga heen, mijn volk, ga in uw binnenste kamers, en sluit uwe deuren na u toe; verborg u als een klein oogjen, tot dat de gramscap overga.
Jesaja 26: 20.

Uw persoon leeft naar twee kamers. Eenerzids gaat ge uit naar de wereld, en dan beweegt ge u naar buiten. Maar anderzids kunt ge u ook naar de mysterieën des Geestes keeren, en dan beweegt u naar binnen.

Ge kunt u ook in uzelf opsluiten, zoodat ge noch naar buiten in de wereld, noch naar binnen naar uw God u toekert, maar zulk een zelfopsluiting is toch hoog uitzondering. Zelfs in uren van gedachteelooze zweven onze gedachten toch meestal naar de wereld uit. En er ontvredt in ons hart, en dorsten we naar vrede, dan keeren we ons als vanzelf weer naar binnen, om in onzen God te vinden, wat de wereld ons wel gedurig belooft, maar nimmer ons geven kan.

Teekenachtig en beeldsprekig als nu de taal der profeten was, spreekt Jesaja van kamers, die om u en in u zijn. Zelfs spreekt hij van een volgreks van kamers, die de eene dieper dan de andere zich naar binnen bevinden, en maken dat ge in de binnenste van die kamers zoo goed als geheel van 't leven om u heen af kunt sluiten.

In tweemaal zijn is dit bedoeld. Als 't ware tusschen de wereld en uw hart ligt uw woning en in die woning uw gezin. We kennen daarom al het onderscheid, ja soms zelfs de tegenstelling tusschen ons particuliere en ons publieke leven. Dat publieke leven beweegt zich dan buiten onze woning op de straten van onze stad, of de wegen van ons land, en in de breede kringen van ons volk. Ons private, ons particuliere, ons persoonlijke leven daarentegen leeft niet buiten, maar binnen in ons huis, in de kamers van dat huis, en het is de deur aan de straat, die hier de scheidlijn trekt. Zelfs in onze woning is nog onderscheid. Ook in ons huis zijn gangen en portalen, spreek en ontvangkamers, waarin we ook anderen toelaten. Maar dieper in onze woning zijn de meer verborgen kamers, waarin we alleen de leden van ons gezin toelaten, en waar een vreemde buiten moet blijven. En nog innerger is 't als ge in uw woning dan nog een klein bidvertrek bezit, waarin ge zelfs voor uw gezin u terugtrekt kunt, om geheel alleen en op u zelf, de gemeenschap met uw God te zoeken.

In dien zin nu spreekt Jesaja Gods volk toe, dat het zich in zijn binnenste kamers zal terugtrekken, om geheel van de verleiding en verlokking der wereld, alle aandacht op zichzelf terug te trekken, zijn eigen hart te doorzoeken, zich voor Gods aangezicht te stellen, en in die stille verborgenheid de dubbele vreugde te smaken, dat 't woenen en 't rumoer in de wereld ons niet deren kan, we onszelf, onze eigen persoon op de proef stellen en keuren, en alom, geheel op ons zelf teruggetrokken, in de stille eenzaamheid den uitgang van onze ziel naar God voelen opmaken, en den lagang van God in ons hart in zalige toenadering ervaren mogen.

Gelijk een spons verweekt en bederft, indien ze naar aldoor in het water blijft liggen en het water in zich opgezogen houdt, zoo ook kwijnt ons zielsleven weg, indien het gestadig in het wereldleven verzonken blijft, en rusteloos dit wereldleven indrinkt.

Ons geheel afscheiden van dat wereldleven mogen we niet. Ook ons is in die wereld een taak, een roeping aangewezen. Maar bij het vervullen van die taak moet niet het wereldleven onze ziel, maar moet onze ziel dat wereldleven beheerschen. We moeten er ons gestadig indomeuen, maar even dikwijls er ons weer uit terugrukken. We mogen en moeten de dingen der wereld in ons opnemen, en in ons opvangen, maar we moeten ze even dikwijls en besluit weer uit onze ziel uitschrijven, om weer tot ons zelf te komen en onze zielen in onzen God te verliezen. Niet de wereld moet ons beheerschen, maar wij moeten op 't ons toegewezen erf en in den ons aangewezen kring een hooger menscheijk bedoelen om die wereld doen nagaan, en als we van den Christus gegrepen zijn, onder de heerschappij van Christus brengen, wat er steeds op uit is, om ons van Christus af te trekken.

Hierbij nu komt 't altoos weer op die eene zelfde onderscheiding aan, dat we een leven naar buiten, en een leven naar binnen hebben, dat ons innerlijk leven dat we in de binnenste kamers van ons bestaan leiden, zich door het leven van buiten niet late vergiffen, niet late uit zijn verband rukken, en niet late beheerschen, maar juist omgekeerd de van Godswege ons gegeven roeping leere verstaan, om met de uit God in ons vloeiende kracht, den wil Gods aan die buitenwereld op te leggen.

Maar dit nu is juist alleen mogelijk, indien uw persoonlijk leven in uw binnenste een zelfstandig karakter draagt, en ge niet er in u verliest, om een zielloos afschijnsel van u omgeving te zijn.

In dat zielloos afschijnsel-zijn ligt juist 't boozecruel, zóó zelfs dat er lieden zijn, wier vroomeid zelfs niet anders is dan een afschijnsel van den vromen kring waarin ze verkeerden.

Een persoon, een man, een vrouw met eigen zin en bedoelen, van eigen karakter en van eigen daad te zijn, is nu het eenige middel om aan dat ondergaan in 't afschijnsel van u omgeving te ontkomen, en de kracht hertoe ligt eeniglijk in uw persoonlijk geloof. Uw ik in u mag niet van was, 't moet van marmer of staal zijn, en het is uw God die dat marmer in u naar zijn beeld en gelijkenis moet behouwen.

Dat ik van staal of marmer in u, heeft zijn woonstede in de allerbinnenste kamer van uwe ziele. Daar in die allerbinnenste kamer moet ge uw doot het geloof herbergen 't telkens zoeken, en ter verantwoording roepen. Uw uitgangspunt mag niet zijn in de wereld, om uit die wereld naar uw God te verzuken. Juist omgekeerd moet uw geloof 't uitgangspunt in uw God vinden, om van daaruit de wereld te beheerschen. En daarvoor nu moet een telkens zich vernieuwend leven in de binnenste kamer van uw innerlijke existentie kennen.

De heilige roeping: „Mijn volk ga in uw binnenste kamers” gaat uit tot een ieder die gelooft.

Daarbij echter mag nooit van een onver-biddelijken eisch worden afgetaan. Ge moet, ja, de nabijheid van uw God kennen, alleen maar, ge kunt nooit tot uw God naderen, en het is alleen uw God die naderen kan tot u.

Ge kunt hidden, ge kunt oerkrachten, ge kunt uw gedachten naar hooger laten uitgaan, ge kunt uiting van zielsleven naar den Hooge doen opzweven, maar dit alles blijft pogen, zoeken, verlangen, doch het in zijneheid met uw God verkeerden, is iets wat ge uit uzelf nooit bereikt. Ge kunt geloofsuitgang naar God als uw Vader hebben. Ge kunt in dank en aanbidding u in den Zone Gods pogen te verliezen. Maar bij dit alles blijft de scheiding, en tot waarlijk gemeenschap voor uw ziel komt 't eerst, als uw geest den Heiligen Geest ontmoet. En dit nu is iets, dat niet uit u naar den Heiligen Geest uitgaat, maar u dan eerst en dan alleen overkomt, zoo God de Heilige Geest in genade u tot zijn tempel kleit en wijdt, en in dien tempel van uw hart ingaat.

Onder al uw „binnenste kamers” nu is er één de allerbinnenste, en het is in die allerbinnenste kamer, dat de Heilige Geest zelf persoonlijk ingaat, om uw geloovende ziel te vinden, te ontmoeten en toe te spreken, te troosten en en u een schat des heiligen levens te doen genieten, die nooit anders dan in dien verborgen tempel van uw innerlijk zielsbestaan u kan toekomen.

Het verschil ligt nu maar hieraan, dat wie pas op den weg kwam, nog in de voorburch van zijn geestelijke existentie leeft, dat wie vorderde in genade, de binnenkamer van zijn ziel ontsloot; en dat alleen wie geheel in het heilig kinschap opging, ten leste doordrong tot de innerste kamer van zijn verborgen leven, en daar zich den tempel ontsloten zag, waarin de Heilige Geest ook bij hem wilde inwoonen.

De oppervlakkigen, u ze zijn zoo arm. De ordinaire geloovigen ze zussen van verre niet, wat in Gods zalige nabijheid is te smaken. En alleen zoo ge tot in uw „binnenste kamer” doordringt, en u in uw ziel zich een tempel ontsluiten zegt, is 't zalig ook bij u, tot een overlopend nuzalig geworden.

Dr. A. K.

Amsterdam, 2 Juli 1915.

Ietwat later dan gewoonlijk, 7 en 8 Juli, zal ditmaal onze „Calvinistendag” worden gehouden. In Gruno's oude veste zullen ze saamkomen de vrienden en vriendinnen van onze Calvinistische Hoogeschool, om de jaarvergadering van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, die de moeder en verzorgster is van onze Universiteit, bij te wonen. En we twijfelen geen oogenblik, of de oude roem, dien Groningen zich verwierf, van groote gastvrijheid, van hartelike belangstelling en van een sinke opkomst, zal ook ditmaal niet gelogenstraft worden. De samenkomsten te Groningen hebben altoos de aangenaamste herinneringen nagelaten. 't Is alsof in het Noorden van ons land, trots de schijnbare koelheid van den volksaard, het vuur van geestdrift hooger opblaait dan in het meer gemoedelijke Zuiden.

De scheidlijnen zijn hier scherper getrokken, de overgave aan het beginsel is meer beslist en volkomen, de karakters, in den strijd gestaald, zijn hoekiger, maar toonen ook meer vastheid. En het Calvinisme, dat voor alle dingen vastheid van wil en beslistheid van overtuiging eischt, past daarom wel zoo goed bij onzen Noordischen volksaard zich aan.

Evenals een vorig jaar zal aan de jaarvergadering voorafgaan een wetenschappelijke samenkomst, die inzonderheid bestemd is voor 't bespreken van wetenschappelijke problemen en waar Prof. Bavink zijn referaat over het „substantie toelichten en verdedigen” zal. Zeker valt het te betreuren, dat naast een der professoren van de Universiteit, niet ook een der oud-leerlingen hier als referent zal optreden, want het doel van deze samenkomsten was niet het minst, om aan deze oud-leerlingen gelegenheid te schenken van hun wetenschappelijke gaven en studien te doen blijken. Maar gelijk Directeuren reeds hebben meegedeeld, is de „oorlogstoestand”, die zooveel in ons land ontredde heeft, oorzaak geworden, dat de oud-leerling onzer Universiteit, die was uitgenoodigd om een referaat te houden, verhindert werd aan de opdracht te voldoen. Het is gelukkig, dat dit gemis in zooverre vergoed wordt, dat Prof. Bavink een onderwerp aan de orde stelde, dat rijke stof tot discussie kan geven. Wie zijn keurig referaat, dat gelijk al wat Prof. Bavink levert, de hand van den meester verradert, las en bestudeerde, daardoor ingeleid werd in de historie van dit probleem, en zag, van hoe veel belang dit vraagstuk niet alleen voor de filosofie, maar voor de religie, de ziekunde en de paedagogiek is, zal den hoogleraar dankbaar wezen voor de keuze van dit onderwerp en met spanning het debat verwachten, dat over dit referaat zich ontpinnen zal.

Is deze samenkomst, die een streng wetenschappelijke karakter draagt, uiteraard meer bestemd voor gestudeerde personen, — al mogen leden en begunstigers haar als toehoorders bijwonen — de eigenlijke samenkomst, waarop meer de band gevoeld wordt, die ons Gereformeerde volk aan zijn Hoogeschool verbindt, is de Jaarvergadering, die 8 Juli zal gehouden worden. Naar goede gewoonte gaat aan deze vergadering des avonds te 7½ ure in de Zuiderkerk een bid-tond vooraf, waarin het aangezicht des Heeren zal gezocht worden voor de Vereeniging en voor de Universiteit. Dr. H. Kaajin zal daar optreden, die zelf leerling onzer Hoogeschool en Groninger van alkomst, wel de meest geschikte persoon was om in zijn vaderstad dezen bid-tond te leiden. Tereval is het zeker niet, dat Directeuren aan een tweeden Groninger, nu niet een leerling, maar den nestor onder onze hoogleraren, Prof. Dr. J. Woltjer, de leiding der algemeene vergadering opdroegen, die te 10 ure in de Harmonie zal aanvangen. De sohere eenvoud en dege degelijkheid, die al wat Prof. Woltjer levert, kenmerkt, doen van het openingswoord, dat bij deze gelegenheid gesproken wordt, een kostelijk stuk verwachten. En voorts zal op deze jaarvergadering geen referaat gehouden worden, opdat er te ruimer tijd overblijve om van gedachten te wisselen over den toestand der Vereeniging. Het jongste jaarverslag biedt daartoe stof te over. Een broederlike en openhartige discussie niet alleen over den financiële toestand der Vereeniging, die nog altoos zooveel zorg baart, maar ook over de belangen onzer Hoogeschool, moge dienen om de overvaardigheid en de liefde weer te doen stijgen.

In de openbare vergadering, die des middags te 2 ure zal aanvangen en eveneens in de Harmonie zal gehouden worden, zal Prof. Fabius optreden om als onderwerp te behandelen: „de Christelike Staat”. We zijn dankbaar, dat naast den theologen en den literator ook een jurist van onze Hoogeschool ditmaal aan het woord komt om een zeer belangrijk onderwerp, waarbij het in de eerste plaats om de beginselen gaat, waartoe onze Hoogeschool leeft en leven moet, aan de orde te stellen en het standpunt onzer Hoogeschool publiek te verdedigen. En indien iemand, dan is Prof. Fabius zeker de man, om dat met bezieling, ontvond aan heilige overtuiging, te doen.

Moge zoo van deze samenkomst te Groningen opnieuw geestdrift voor onze Universiteit uitgaan. Gemakkelijk is haar weg nooit geweest. Heel haar levensgeschiedenis was een historie van worsteling en strijd. Ook in den laatste tijd hebben zich om haar hoofd weer donkere onweerswolken saamgepakt, die met angst de toekomst onzer Hoogeschool ons zouden doen tegengaan, wanneer de historie onzer Hoogeschool ons ook niet geleerd had, dat God de Heere telkens weer na de donkerste dagen het licht Zijner genade deed doorbreken. Daarom blijven we hopen, want zoolang, naar de schoone zinspreuk van ons studentencorps, het *Deo Unce*, God haar leidman, waarheid blijven mag, en ze niet anders bedoelt, dan Gods Woord te handhaven op het gebied der wetenschap, geldt ook voor haar het *nil desperandum*, behoeft ze niet te wanhopen.

Wetenschappelijke samenkomst.

Men verzoekt ons de aandacht onzer lezers er op te vestigen, dat de bewijzen van deelneming en de referaten (die als bewijs van deelneming dienst doen) niet tot 2 Juli, zooals oorspronkelijk was meegedeeld, maar tot 5 Juli aan het bureau der Vrije Universiteit verkrijgbaar zijn.

Een verblijvend bericht.

Naar de *Waarheidsvriend* mededeeld, heeft het Bondsbestuur van den Gereformeerden Bond met Prof. Visscher geconferereerd,

waarbij het gerezen misverstand werd weggeruimd en het verblijvend resultaat werd verkregen, dat Prof. Visscher terug is gekomen op zijn besluit om den band met den Gereformeerden Bond door te snijden en ook zich bereid heeft verklaard, zijn artikelenreeks „Van verborgen omgang in het Bondsblad” weer voort te zetten.

Over dat bericht verblijden ook wij ons van harte.

De positie der Gereformeerden in de Hervormde Kerk zou door broedertwist alleen verzwakt kunnen worden. Moge het nu maar blijken, dat het rixac amantium, redintegratio amoris 't ook hier waarheid is en de zoo heftig doorgesneden banden nu vaster nog dan te voren geknoopt zijn.

Verdeeldheid onder broeders, die saamhooren, doet alleen den vijand juichen.

Vrije studie.

Bij een bespreking van de voorstellen, die op de a.s. Synode der Hervormde Kerk aan de orde zullen komen, breekt de *Waarheidsvriend* een lans voor de vrije studie.

De Synode wil de Gemeente-Universiteit van Amsterdam weer opnemen onder de Hoogescholen, waar de Herv. theologen kunnen en moeten studeren. We zijn daar zeer sterk tegen! De Kerk staat geheel buiten die Universiteit. De benoeming van Hoogeleraars heeft de Kerk niet den minsten invloed. Kerkelijke hoogeleraars zijn er niet. En die Hoogeleraars, die er zijn, zijn doopsigend, Lutherach enz. Dus niet Hervormd en ultra-modern. Zoo modern, dat de Herv. Ex. Luthersche Kerk besloot haar seminarie uit het moderne Amsterdam over te brengen naar het orthodoxe Utrecht. En zou onze Herv. Kerk de Universiteit dan trekken binnen de plaats waar onze a.s. herders en leeraars worden opgeleid? Immers nee!

Op eene voorwaarde zouden we voor stemmen, en wel als de weg van vrije studie en vrije opleiding betrouwen werd en alle Universiteiten, waar door wetig-erkende Professoren onderwijs gegeven wordt en wetig-erkende examens worden afgelegd, werden geopend voor onze theol. studenten. En dus ook de Vrije-Universiteit te Amsterdam. Dan zouden we er wat voor voelen en voor stemmen — zooals Prof. v. Veen ook in de Synode van 1914 voorstelde, welke toen 1 stem miste om een meerderheid te krijgen — maar om de moderne Gemeente-Universiteit te erkennen en de Gereformeerde Vrije-Universiteit niet, dat lijkt ons al te mal.

Daarom tegen het voorstel zooals het hier ligt.

En voor het voorstel in den geest van Prof. v. Veen, om dan ook de Vrije-Universiteit te erkennen.

Voor dit woord van sympathie zijn we de *Waarheidsvriend* dankbaar.

Het is metterdaad al te onbillijk, dat de Synode der Hervormde Kerk de examens der Theologische faculteit van de Gemeentelike Universiteit te Amsterdam erkennen zou, hoewel hier geen door de Synode kerkelike benoemde hoogeleraars zijn, en die van de Vrije Universiteit niet.

Op de vorige Synode viel het voorstel van Prof. Van Veen niet, indien we ons niet vergissen, een stem. Moge deze Synode, die tot een beslissing over deze zaak zal geroepen worden, dit onrecht herstellen.

Vrije studie was van oudsher een echt Protestantsch, een gereformeerd beginsel. De Synode zou zichzelf eeren, wanneer ze dit beginsel weer in eere herstelde.

De kinderen des Verbonds.

VI.

Wanneer onze Gereformeerde Kerk in haar Geloofsbelijdenis verklaart, dat „Christus zijn bloed vergoten heeft om de kinderkens der geloovigen te wasschen”, in haar Catechismus ons onderwijst, dat „hun door Christus' bloed de verlossing van hunne zonde en de Heilige Geest, die het geloof werkt, toegezegd en geschonken wordt”, en in haar Doopsformulier God den Heere dank en looft, dat hij „ons en onzen kinderen door het bloed van Christus al onze zonden vergeven heeft en ons door Zijnen Heiligen Geest tot lidmaten van Zijnen eeniggeboren, Zoon gemaakt en tot Zijn kinderen aangenomen heeft”, dan schijnt daarmee in onverzoonlijke tegenspraak te wezen, hetgeen diezelfde Kerk in haar Leerregels van Dordt even onomwonden belijdt en uitsprekt aangaande den dood van Christus en de verlossing daardoor te wege gebracht, „dat het de gansche vrije raad, de genadige wil en het voornemen des Vaders is geweest, dat de levendigmakende en zaligmakende kracht van den dierbaren dood Zijns Zoons zich allen zou uitstreken tot de uitverkorenen, om die met het rechtvaardig makend geloof te begiffen, dat is, dat God heeft gewild, dat Christus door het bloed zijns kruizes uit alle volkeren en geslachten alleen diegenen krachtiglijk zou verlossen, die van eeuwigheid tot de zaligheid verkoren en van den Vader hem gegeven zijn; dat Hij hen alleen zoude begiffen met de zaligmakende gaven des Heiligen Geestes, welke Hij door zijn dood hun heeft verworven, en hen alleen van al hunne zonden, zoowel de aangeborene als de werkelijke, door zijn bloed zoude reinigen.”

Al deze kostelijke weldaden van het Verbond der genade, de verlossing van onze zonden door Christus' bloed en de zaligmakende gaven van den Heiligen Geest, waarvan onze Canones van Dordt getuigen, dat zij door Christus alleen verworven zijn en toegepast worden op de „uitverkorenen”, op degenen, „die van eeuwigheid door den Vader hem geschonken zijn”, diezelfde weldaden verklaren onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier, dat aan de kinderen der geloovigen toegezegd zijn en geschonken zijn, terwijl

Als twee die elkaar minnen, getwist hebben, wordt de heffehand straks weer te hechter hersteld.

het toch ongetwijfeld vaststaat en de uitkomst het ook telkens weer toont, dat waarlijk niet al deze „kinderen der geloovigen” uitverkoren zijn. Beide uitspraken schijnen dan ook elkaar onherroepelijk uit te sluiten, ze staan als ja en nee tegenover elkander. Is wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier aangaande de „kinderen der geloovigen” belijden, waar, dan kan, zoo zegt men, hetgeen de Leerregels van Dordt ons leeren, niet waar zijn; en omgekeerd, hebben de Vaders te Dordt de waarheid beleiden, dan kunt ge ook niet aannemen wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier aangaande de kinderen des verbonds u zeggen. Ja en neen kunnen niet tegelijk waar zijn. Ge moet dus kiezen. Wie het eene aannemt, moet het andere als leugen verwerpen.

Nu is de oplossing, die men gemeenlijk van niet-calvinistische zijde van deze tegenstrijdigheid in onze belijdenisschriften heeft gegeven, deze, dat ze de vrucht zou wezen van twee onderscheiden stroomingen die van meet af in onze Gereformeerde Kerken zouden te vinden zijn geweest: de streng-calvinistische richting, die de praedestinatie vooropstelt en de rekkelijke richting van Bullinger, die allen nadruk legt op het genadeverbond. Die meer rekkelijke, milde en Evangelische richting, gelijk men haar gewoonlijk noemt, zou met name te Heidelberg den toon hebben aangegeven, en onze Catechismus en Doopsformulier, die beide door Petrus Datheen van de Gereformeerde Kerk te Heidelberg zijn overgenomen, zouden daarom deze verbondsbeschouwing ons leeren. Daarentegen zou de strenge praedestinatieleer door Calvinistische predikanten uit Frankrijk in ons land zijn binnengeragen, in de Confessie van Guilo de Bress haar niting hebben gevonden en op de Synode van Dordt haar beslissende overwinning hebben behaald. Dat deze voorstelling ten eenemal onjuist is en niet alleen van allerlei verkeerde onderstellingen uitgaat, maar ook door de feiten op de meest afdoende wijze wordt weersproken, behoeft hier niet in bijzonderheden te worden aangevoerd. Het moge voldoende wezen er hier op te wijzen, dat Datheen, aan wien we onze Catechismus en Doopsformulier danken, toch zeker een niet minder heilist „Calvinist” is geweest dan Guilo de Bress, de opsteller onzer Geloofsbelijdenis. En wat alles afdoet, denzelfde „verbondsbeschouwing” die men in deze Catechismus en ons Doopsformulier als het typisch niet-calvinistische beschouwt, vindt men, gelijk we zagen, evenzeer in onze Calvinistische Confessie terug, want ook daar wordt gezegd, dat „Christus zijn bloed voor de kinderen der geloovigen vergoten heeft”. Terwijl eindelijk onze Leerregels te Dordt, die de zegenpraal van het „enghartige en bekropen Calvinisme” zouden beteekenen, wederom even beslist in Hoofdstuk I artikel 17 verklaren, dat „nademaal wij van den wille Gods dit Zijn Woord moeten oordeelen, hetwelk getuigt, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij zijn hunne ouders begrepen zijn, de godsalige ouders daarom niet moeten twifelen aan de zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt.”

Hier, in het hart van de praedestinatieleer, komt de belijdenis van het Genadeverbond dus weder even krachtig tot haar recht als in onze Catechismus en ons Doopsformulier. Het is zelfs alsof onze vaders te Dordt, waar ze tegenover de Remonstranten het soevereine welbehagen Gods in zijn uitverkiezing hadden te handhaven, nog eens met vollen nadruk de Kerken er op hebben willen wijzen, dat ze daarom toch nooit van de leer van het Genadeverbond en al den troost, die daarin voor de ouders ligt, een titel of jota zouden loslaten.

En evenmin als deze historisch geheel onjuiste voorstelling, alsof men hier met twee gansch verschillende stroomingen te doen zou hebben, die in onze Gereformeerde belijdenisschriften met elkaar worstelen, mag de poging, die men wel van ultra-Gereformeerde zijde heeft aangewend, tot verzoening van beide uitdrukkingen, worden toegelaten, alsof al datgene wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier zeggen van de „kinderen der geloovigen” alleen bedoeld zou zijn van en slaan zou op de „uitverkoren kinderen” onder hen.

Want voorerst wordt noch in ons Doopsformulier, noch in onze Catechismus noch in onze Confessie van de „uitverkoren” kinderen gesproken, maar van de „kinderen der geloovigen” in het algemeen en welk recht hebt ge toe, om deze nadere bepaling hieraan te voegen? En in de tweede plaats komt ge dan ook niet uit met den doop uwer kinderen. Grond voor dien doop is zeker ook volgens onze belijdenisschriften het bevel, dat God de Heere aan Abraham gaf om aan de kinderen des verbonds den teeken en zegel van het Genadeverbond te geven, maar de eenige grond is dit toch niet, Immers een ledig en ijdel teeken is het Sacrament nooft, gelijk onze Confessie zegt, en aangezien de Doop de afwasching der zonden en de wedergeboorte door den Heiligen Geest afbeeldt en verzegelt, moet daarom de vraag wel opkomen, met welk recht dit sacrament dan aan de kinderen der geloovigen geschonken kan worden.

Onze Confessie wijst er daarom op, dat Christus zijn bloed evenzeer vergoten heeft voor de kinderen der geloovigen om hen te wasschen als voor de volwassene geloovigen, en laat hier op volgen, dat ze daarom het teeken en sacrament moeten ontvangen, van wat Christus voor hen gedaan heeft. „Daarom” wijst den grond aan, en de grond, waarop onze kinderen gedoopt moeten, is dus wel degelijk, dat Christus zijn bloed voor hen vergoten heeft. Evenzeer als in ons Doopsformulier wederom gezegd wordt, dat onze kinderen in Christus geheiligd zijn en daarom behooren gedoopt te worden. Ook hier is dus felt, dat de kinde-

ren in G
waarop
al wat
kinderen
heiligd
z
lossing
he
genomen
bedoeld
kinderen,
elk kind
vervallen,
korenen”
De grond
valt dan
het teeke
wat Chri
want of
met Zijn
zoudt bi
loven er
ook uwe
hun zonde
den doop
of dit van
om niet.
de zaak
niet, dat
kinderen
hun pers
om niet b
nu alle ze
is geword
God den
juist omg
nadeverbo
verkiezing
Niet: wan
uitverkore
maar aan
is goren
korene te
heid van
datzelfde
des verbod
zalige oud
uitverkiez
is niet, d
want nerg
dat het v
bewijs is,
te doen h
alleen de
alle jong
en zouden
de kinder
moord, e
hebben ge
zoo jong
zoo de za
geworden.

De gron
dus niet
deren, ma
nietrukkelij
tend daari
heilig zijn
der Genad
hun verkie
twifelen. M
dit niet all
God de He
wegneemt,
vige ouders,
die hope r
wanneer h
over dat v
lofte is er
af. Immers
te Dordt
belofte in
kinderen d
Hand. 2:35
kind jong
natuurlijk v
het hier
niets af o
niet alleen
maar al h
Genadeverb
voor erfge
hemelen te
volgt, dat,
bondz vroe
ouders heb
dat deze
men” van
waren, nu
der heilige
zaligheid h

Voor

In hartelij
van wilen
Amsterdam
te Hilversu
Hilversum
f
Da.

Koetwijck.

L. E. La
Ruijs. — 19

Ik de G
Leyssert
deel dat,
in rixche Stru
Met is de
niet als m
suttige,”

Wat den
Mej. L. C.
bij een twe
iets wat ik
te verander
Waren de
dagen der
de Vereenig
hoorden, ma
Staten werde
Swaats-Vland
kwartier, —
onderdak is
anzerden hee
een Leysser
ralteitslander
woordt deze